

Lezing Natura 2000 gebied: De Wilck een vogelparadijs?

Johan van der Haven, 19 maart 2024

Verslag geschreven door Mireille van Duuren

In bezoekerscentrum de Veenweiden heeft Johan van der Haven een boeiende lezing gegeven. Een vervolg op zijn lezing van 2023, om onderzoekdata van kuikensterfte in de Wilck verder toe te lichten.

De Wilck is een Natura2000 gebied van 125 hectare dat is ontstaan in de jaren '80 door ruilverkaveling. Het bestaat uit vochtige en natte graslanden. In 2022 is de Wilck met 9 hectare uitgebreid wat eerdaags door Staatsbosbeheer wordt ingericht als plasdras. Johan en Cor Kes onderzoeken jaarlijks welke broedvogels er zijn in de Wilck. Gebleken is een afname van het aantal nesten van vooral weidevogels, zoals grutto, tureluur en Kievit. Opvallend is dat redelijk veel eieren van de grutto uitkomen, maar dat maar 15 procent van de kuikens vliegvlug wordt. Waar ligt dit aan? Is er te weinig voedsel, is het peilbeheer van invloed of het aantal predatoren?

In 2022 en 2023 is op initiatief van de provincie onderzoek gedaan om te achterhalen wat de kuikensterfte veroorzaakt en hoe het mogelijk voorkomen kan worden. Overdag is volgens vaste methodes geobserveerd: waar de grutto's en hun jongen zich bevinden, hoe het grasland er daar uitziet en welke roofdieren er aanwezig zijn. Met wildcamera's worden nesten in de gaten gehouden op predatoren (kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, hermelijn, bruine kiekendief, buizerd, kraai, kat, bruine rat en vos). Er zijn in de Wilck ook vossenrasters geplaatst om de vossen te weren. Het insectenaanbod is onderzocht met een pot- en plakval. Het waterpeil is deze winter iets lager gehouden door Staatsbosbeheer.

Niet al het onderzoek is gelukt. Een vrouwtje en mannetje buizerd zijn tijdelijk voorzien van een gps-zender met zonnecellen om te kunnen zien in welk gebied er gejaagd wordt en wat bij het nest gebracht wordt. Het ene jaar was de SD kaart al snel vol en het andere jaar is de camera al snel ondergepoept. Zo is er ook tevergeefs een poging gedaan om met geluidsopnamen van alarmroepen én met nachtkijkers te achterhalen welke nachtelijke roofdieren het op de grutto's hebben voorzien. Daarnaast was het niet mogelijk om bijna vliegvlugge grutto's te ringen om ze te kunnen volgen.

Conclusie van het onderzoek van de afgelopen 2 jaren

Uit dit onderzoek van de laatste jaren is geconstateerd dat de vegetatie te laag is tijdens de eerste broed- en kuikengolf. Zou het toevoegen van mest een oplossing zijn, naast de huidige verschralingsmethode? Daarnaast heeft predatie een grote invloed op de kleine kuikengolf. Positief is dat er voldoende voedsel is aan insecten en variatie in kruiden en grassen.

Hoe verder, een dilemma.....De Wilck is nu een magneet voor predatoren.

Aan het eind van de lezing is met de zaal gebrainstormd over de toekomst van de Wilck. Kiezen we voor weidevogels? Wat betekent dat dan?

- In Vlist gaat het beter met de kuikenoverleving, Dit wordt beheerd door boeren die ook mest gebruiken. Er is daar meer dekking doordat het gras hoger is. Tevens wordt in Vlist ook gejaagd op predatoren. Is het mogelijk dat boeren als collectief grenzend aan de Wilck ook participeren in agrarisch natuurbeheer zoals in Vlist? Zo ja, hoe kunnen we dat in samenwerking met elkaar doen, wie heeft / neemt de regie daarin?
- Is de Wilck niet te klein? De provincie kijkt of de Wilck kan uitbreiden door uitkopen van boeren op vrijwillige basis. Maar wat nou als je de kuikensterfte niet kan stoppen, heeft de uitbreiding van de Wilck dan nog zin? Is het dan een beter idee om de Wilck Natura 2000 te laten zijn, zonder inspanning voor de weidevogels?

Foto's: Adri de Groot